

Vězni nespravedlnosti: Jak izraelský systém zadržování a strategie Hamásu s rukojmími udržují koloběh utrpení

Pokračující konflikt mezi Izraelci a Palestinci se tragicky odráží v koloběhu zajatců: izraelském systému svévolného zadržování, mučení a dehumanizace Palestinců a odpovědi Hamásu v podobě únosů rukojmích. Obě praktiky způsobují nepředstavitelné utrpení. Palestinci žijí pod neustálou hrozbou zmizení do systému bez řádného procesu, zatímco Izraelci truchlí nad svými blízkými drženými ozbrojenými skupinami. Výsledkem je neustálý koloběh traumatu, hněvu a radikalizace.

Tento cyklus mohl být přerušen – naposledy prostřednictvím vyjednaných dohod v říjnu 2023, které mohly osvobodit zajatce na obou stranách. Izraelská vláda pod vedením premiéra Benjamina Netanjahua, tlačena extremistickými prvky, však zvolila eskalaci namísto diplomacie, odsunula klíčové vyjednavatele na vedlejší kolej a prodloužila agónii. Odmítnutí ukončit izraelský nezákonný systém zadržování a odmítnutí diplomatických kanálů prohloubily spirálu bolesti.

Izraelský systém zadržování: institucionalizovaná nespravedlnost

Od roku 1967 Izrael využívá administrativní zadržování a vojenské soudy na okupovaných palestinských územích jako nástroje kontroly. Tyto mechanismy fungují zcela mimo mezinárodní právní normy. Palestinci mohou být vězněni na neurčito bez obvinění či soudu, na základě tajných důkazů, bez efektivní možnosti odvolání. Vojenské soudy s mírou odsouzení blížící se 99,7 % fungují jako nástroje nátlaku, nikoli spravedlnosti. Tyto praktiky přímo porušují **Všeobecnou deklaraci lidských práv (články 9 a 10)**, **Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (články 9 a 14)** a **Čtvrtou ženevskou úmluvu (články 64–66)**.

Mučení a zneužívání jsou systematické. Četné zprávy orgánů OSN a organizací pro lidská práva dokumentují použití bití, stresových pozic, simulovaného topení, elektrických šoků, sexuálního ponižování a znásilnění předměty. Zpráva z roku 2015 zaznamenala nejméně 60 případů sexualizovaného mučení mezi lety 2005 a 2012. Tyto činy porušují **Úmluvu proti mučení (články 1 a 16)** a **článek 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech**, které zakazují mučení za jakýchkoli okolností.

Od 7. října 2023 se tyto zneužívání dramaticky zintenzivnily. Do srpna 2024 zemřelo ve vazbě nejméně 53 palestinských vězňů, přičemž mnozí vykazovali známky mučení. Děti již od 14 let byly vystaveny nucené nahotě a ponižujícímu zacházení. V podstatě jsou Palestinci

držení v takových podmínkách zbavení nejen svobody, ale i lidskosti. Vzhledem k systematické povaze a záměru vyvíjet tlak na civilní obyvatelstvo lze tyto činy považovat za splňující definici únosu rukojmích podle **Mezinárodní úmluvy proti braní rukojmích z roku 1979**, která zahrnuje zadržování jednotlivců pod hrozbou zranění nebo smrti, aby donutila třetí stranu – v tomto případě palestinskou společnost – k jednání.

Psychologické devastace v palestinské společnosti

Trauma způsobené svévolným zadržováním přesahuje zdi vězení. Rodiny žijí v neustálém strachu, že jejich blízcí – zejména děti – budou v noci odvezeni, drženi bez možnosti komunikace a vystaveni mučení. Pro mnoho Palestinců slovo „zatčení“ neznamena řádný proces – znamená zmizení, násilí a potenciálně smrt. Do roku 2024 bylo zadrženo přes 9 500 Palestinců, což živí kolektivní hrůzu a zármutek.

Toto rozšířené utrpení nevyvolává pasivitu, ale odpor. Rodiny a komunity, zoufalé po odpovědích, se často obracejí k jediným entitám, které slibují páku – ozbrojeným skupinám. To není ospravedlněním násilí, ale uznáním psychologické reality: když je vaše dítě nezákonně vězněno, mučeno a existuje vysoká pravděpodobnost, že ho už nikdy neuvidíte živé, instinkt udělat *cokoli* pro zajištění jeho návratu je hluboce lidský. Tento psychologický imperativ, i když není obhajobou podle mezinárodního práva, je klíčem k pochopení strategie Hamásu.

Únosy rukojmích Hamásem: nelegitimní, ale pochopitelné

Dne 7. října 2023 Hamás unesl 251 izraelských rukojmích, což šokovalo svět. Tento čin byl nezákonný a morálně neobhajitelný podle **Úmluvy o rukojmích z roku 1979**, která jednoznačně zakazuje únos civilistů za účelem vynucení vládních opatření. Přesto Hamás tento postup nevymyslel ve vakuu – má historický precedent a psychologickou logiku.

Výměna vězňů v případě Gilada Šalita v roce 2011, kdy bylo propuštěno přes 1 000 Palestinců výměnou za jednoho izraelského vojáka, posílila názor mezi Palestinci, že pouze únosy rukojmích přinášejí výsledky. Vzhledem k tomu, že izraelský právní systém nenabízí cestu ke spravedlnosti pro zadržené, Hamás využívá rukojmí jako vyjednávací prostředky – eticky odpornou, ale politicky efektivní strategii. Opět nejde o obhajobu činu, ale o konfrontaci s jeho kořenem: společností brutalizovanou do přesvědčení, že diplomacie a zákonnost nemají hodnotu.

Morální a právní rovnost tedy nespočívá v metodách – únosech rukojmích a zadržování – ale v jejich základní nezákonnosti a dehumanizujícím efektu. Izraelské svévolné zadržování a únosy rukojmích Hamásem obojí porušují mezinárodní právo a obojí cílí na civilisty. Jeden je státem podporovaný, rutinní a zahalený v právní byrokracii; druhý je spektakulární a bezprostřední. Oba jsou však součástí stejného koloběhu nátlaku, traumatu a zoufalství.

Sdílené utrpení

Zármutek na izraelské straně je hluboký. Rodiny rukojmích snášejí mučivou nejistotu, neschopné vědět, zda jsou jejich blízcí naživu, natož kdy nebo jak se vrátí. Jejich bolest zrcadlí bolest palestinských rodin, které zažívají stejnou absenci, strach a bezmoc pod jiným názvem: „administrativní zadržování“.

Toto paralelní utrpení mělo vytvořit prostor pro empatii. Místo toho bylo zneužito jako zbraň. Demonstranti v Izraeli volající po příměří a dohodě o rukojmích byli ignorováni nebo odmítnuti. Rodiny izraelských rukojmích, včetně postav jako Haim Rubinstein, veřejně obvinily vládu Netanjahua z obětování jejich blízkých pro politické zisky.

Zmeškaná příležitost a selhání politiky

Cesta ven z této propasti existovala. V říjnu 2023 nabídla zákulisní jednání vedená Geršonem Baskinem za zprostředkování Kataru a kontaktů Hamásu životaschopný rámec pro vzájemné propuštění. Tvrdá linie Netanjahuovy vlády, ovládaná ultranacionalisty jako Itamar Ben-Gvir a Bezalel Smotrich, však tyto návrhy odmítla. Oren Setter, tehdejší klíčový úředník v jednáních o rukojmích, na protest proti zmeškané příležitosti rezignoval.

Nebyla to taktická chyba – byl to morální neúspěch. Upřednostnění vojenské eskalace před humanitárním řešením neosvobodilo Izraelce ani Palestince. Prohloubilo to bolest, podnítilo další radikalizaci a upevnilo využívání zajatců jako nástrojů války.

Přerušení koloběhu

Ukončení tohoto koloběhu nezačíná leteckými útoky nebo záchranou rukojmích, ale demontáží struktur, které je učinily nezbytnými. Izrael musí zrušit svůj systém svévolného zadržování a vojenských soudů – praktiky, které ničí právní stát a plodí násilné odvety. Bez řešení této základní nespravedlnosti jakékoli dočasné příměří nebo výměna pouze oddálí další cyklus únosů a krveprolití.

Spravedlnost nemůže být selektivní. Stejně principy, které odsuzují únosy rukojmích Hamásem, musí rovněž odmítnout izraelské svévolné, mimosoudní věznění civilistů. Dokud nebudou obě formy zajetí zrušeny, oba národy zůstanou vězni systému, který prosperuje na vzájemném utrpení.